

**DÔVODOVÁ SPRÁVA K SPOLOČNÉMU RÁMCU FINANČNÝCH KOMPETENCIÍ EÚ/OECD
A MEDZINÁRODNEJ SIETE PRE FINANČNÉ VZDELÁVANIE (INFE) (FINCOMP) PRE
DOSPELÝCH**

OBSAH

1.	ÚVOD	2
1.1.	Kontext a ciele rámca finančných kompetencií.....	2
1.2.	Prípady možného použitia	3
1.3.	Tvorba rámca finančných kompetencií	4
2.	ORIENTOVANIE SA V RÁMCI FINANČNÝCH KOMPETENCIÍ.....	4
2.1.	Štruktúra rámca	4
2.1.1.	Oblasť obsahu 1: Peniaze a transakcie	5
2.1.2.	Oblasť obsahu 2: Plánovanie a riadenie financií.....	6
2.1.3.	Oblasť obsahu 3: Riziko a odmena.....	6
2.1.4.	Oblasť obsahu 4: Finančné prostredie	7
2.2.	Prierezové rozmery rámca	8
2.2.1.	Digitálne finančné kompetencie	8
2.2.2.	Kompetencie v oblasti udržateľného financovania	8
2.2.3.	Finančná odolnosť	9
2.2.4.	Základné kompetencie	10
2.3.	Nástroj na filtrovanie kompetencií podľa potrieb používateľa	10
3.	ĎALŠIE KROKY.....	11
3.1.	Uľahčenie využívania rámca finančných kompetencií pre dospelých	11
3.2.	Vytvorenie rámca finančných kompetencií pre deti a mládež (vo veku do 18 rokov)	11
4.	SLOVNÍK	11

1. ÚVOD

1.1. Kontext a ciele rámca finančných kompetencií

V tomto dokumente sa predstavuje spoločný rámec finančných kompetencií EÚ/OECD a Medzinárodnej siete pre finančné vzdelávanie (INFE) pre dospelých. V akčnom pláne na vybudovanie únie kapitálových trhov z roku 2020¹ sa Európska komisia zaviazala vykonať posúdenie uskutočniteľnosti vytvorenia rámca finančných kompetencií EÚ. Po uverejnení výsledkov posúdenia uskutočniteľnosti² v roku 2021 Komisia a OECD a sieť INFE začali spoluprácu s cieľom vytvoriť **spoločné rámce finančných kompetencií EÚ/OECD a INFE pre dospelých**. Spoločný projekt sa začal online konferenciou 26. apríla 2021³. V roku 2022 sa začne pracovať aj na spoločnom rámci pre mládež. Tieto dva rámce vychádzajú z existujúcich rámcov základných kompetencií v oblasti finančnej gramotnosti OECD a INFE⁴, ktoré sa nimi aktualizujú o digitálne finančné kompetencie, finančné kompetencie v oblasti udržateľnosti a o kompetencie relevantné pre odolnosť. Kompetencie sú takisto v prípade potreby prispôsobené kontextu EÚ.

Finančná gramotnosť znamená kombináciu informovanosti, vedomostí, zručností, postojov a správania vo finančnej oblasti, ktorá je potrebná na prijímanie dobrých finančných rozhodnutí a v konečnom dôsledku na dosiahnutie individuálnej finančnej prosperity⁵. Cieľom rámca finančných kompetencií EÚ/OECD a INFE pre dospelých je podporovať spoločné chápanie finančných kompetencií dospelých v prípade členských štátov a vnútroštátnych orgánov, vzdelávacích inštitúcií, priemyslu a jednotlivcov. Okrem toho poskytuje základ pre koordinovanejší prístup tvorcov politík na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni. Podporovaním úsilia o zlepšenie finančnej gramotnosti sa rámec zameriava na prispievanie k celkovému cieľu, ktorým je zlepšenie finančnej situácie jednotlivcov.

Rámec sa zameriava na kompetencie týkajúce sa osobných financií a netýka sa kompetencií, ktoré sú už zahrnuté v iných existujúcich rámcoch, medzi ktoré patrí napríklad európsky rámec digitálnych kompetencií pre občanov (DigComp)⁶, európsky

¹ Únia kapitálových trhov pre ľudí a podniky – nový akčný plán, COM(2020) 590 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=COM:2020:590:FIN>.

² Spoločná správa EÚ/OECD a INFE o výsledkoch posúdenia uskutočniteľnosti vytvorenia rámca finančných kompetencií v EÚ: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210408-report-financial-competence-framework_en.pdf, apríl 2021.

³ https://ec.europa.eu/info/events/finance-210426-eu-financial-competence-framework_en

⁴ Rámec základných kompetencií G20/OECD a INFE v oblasti finančnej gramotnosti pre dospelých (vo veku od 18 rokov): <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/Core-Competencies-Framework-Adults.pdf> a rámec základných kompetencií OECD a INFE v oblasti finančnej gramotnosti pre mládež (vo veku od 15 do 18 rokov): <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/Core-Competencies-Framework-Youth.pdf>.

⁵ Odporúčanie Rady OECD o finančnej gramotnosti, 29. októbra 2020; <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0461>. Toto vymedzenie je v súlade s vymedzením pojmu „kompetencia“ v odporúčaní Rady EÚ; odporúčanie Rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2018.189.01.0001.01.ENG.

⁶ [DigComp | vedecké centrum EÚ \(europa.eu\)](https://www.digcomp.eu/).

rámec podnikateľských kompetencií (EntreComp)⁷ a rámec základných kompetencií OECD a INFE v oblasti finančnej gramotnosti pre mikropodniky, malé a stredné podniky⁸, ale skôr ich dopĺňa.

Rámec finančných kompetencií EÚ/OECD a INFE je k dispozícii, aby ho v EÚ dobrovoľne využívali verejné orgány, súkromné subjekty a občianska spoločnosť. Tento rámec by sa mohol použiť na podporu rozvoja vnútroštátnych politík a iniciatív v oblasti finančnej gramotnosti.

Presnejšie povedané, rámec nemá slúžiť ako učebná osnova, ale skôr ako koncepčný základ, na ktorom by sa mali budovať rôzne politiky a opatrenia v oblasti finančného vzdelávania. Rámec poskytuje súbor kompetencií založených na výsledkoch, ktoré možno použiť na:

- podporu **rozvoja, vykonávania a aktualizácie vnútroštátnych stratégií finančnej gramotnosti,**
- podporu **navrhovania programov finančného vzdelávania a rozvoja vzdelávacích materiálov a nástrojov v oblasti finančného vzdelávania.** Takisto by sa ním mohlo podporiť začlenenie finančného vzdelávania do učebných osnov pre inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, formovať navrhovanie odbornej prípravy učiteľov pre dospelých a mohli by sa podporiť vzdelávacie materiály a programy osobitne navrhnuté na pomoc finančne zraniteľným skupinám. Rámec by mohol podporiť aj usporiadanie súkromných alebo verejných kampaní na zvyšovanie informovanosti,
- uľahčiť **posudzovanie úrovne finančnej gramotnosti a hodnotenie iniciatív v oblasti finančnej gramotnosti.** Môže sa napríklad použiť ako základ na vypracovanie ukazovateľov finančnej gramotnosti, ktorými by sa mohla posúdiť účinnosť vnútroštátnych iniciatív v oblasti finančnej gramotnosti.

Ako sa uvádza v oddiele 2.3, rámec je k dispozícii v dvoch verziách: tlačiteľná verzia v programe Word obsahujúca všetky kompetencie a verzia v programe Excel, ktorá umožňuje používateľom podľa ich potrieb orientovať sa v kompetenciách v rámci a filtrovať ich.

1.2. Prípady možného použitia

Pri využívaní rámca na rozvoj politík a iniciatív budú tvorcovia politík a tvorcovia programov možno potrebovať určitý výber najdôležitejších kompetencií v rámci s cieľom navrhnúť programy, zdroje a nástroje, ktoré sú prispôbené osobitným potrebám účastníkov. Tento rámec je skôr nástrojom na podporu tvorcov politík a odborníkov z praxe pri tvorbe ich vlastných politík a programov a nie učebnou osnovou, ale dá sa ľahko prispôbiť potrebám špecifických životných situácií alebo cieľových skupín.

Napríklad **budúci používatelia rámca si budú môcť zvoliť a vybrať najrelevantnejšie kompetencie pre niektoré špecifické „životné etapy“.** Osoba, ktorá poberá svoj prvý plat, bude musieť získať súbor kompetencií týkajúcich sa finančných záznamov (evidovať

⁷ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1317&langId=en>.

⁸ <https://www.oecd.org/finance/financial-education/OECD-INFE-core-competencies-framework-on-financial-literacy-for-MSMEs.pdf>.

si výplatné pásky, aby do nich mohla v budúcnosti nahliadnuť), úspor (pochopiť dôležitosť pravidelného odkladania peňazí) a dôchodku (pochopiť dôležitosť plánovania dôchodku od mladého veku). Ďalším príkladom je vybavenie hypotéky na kúpu prvej nehnuteľnosti: pri tomto dôležitom finančnom rozhodnutí sa predpokladá chápanie hlavných znakov hypotéky ako finančného produktu a chápanie finančných dôsledkov tohto záväzku vrátane vplyvu na budúci disponibilný príjem a dôsledkov nesplatenia úveru (napr. zabavenie majetku).

Ďalším možným využitím rámca môže byť voľba a výber najrelevantnejších kompetencií pre niektoré konkrétne cieľové skupiny, akými sú ženy, seniori, mladí ľudia, skupiny s nízkymi príjmami alebo iné skupiny, ktoré môžu byť finančne zraniteľné. Prioritizácia konkrétnych cieľových skupín na vykonávanie rámca v prispôsobenej odbornej príprave sa pravdepodobne bude v jednotlivých členských štátoch do určitej miery líšiť a bude závisieť od miestnych (vnútroštátnych alebo regionálnych) podmienok.

1.3. Tvorba rámca finančných kompetencií

Úspech rámca finančných kompetencií EÚ/OECD a INFE bude závisieť od schopnosti budovať spoločné chápanie a vytvárať u členských štátov a zainteresovaných strán ochotu využívať tento rámec s cieľom formovať politiky a iniciatívy v oblasti finančnej gramotnosti a prispieť k nim. **Preto bolo nevyhnutné, aby sa už v počiatočnom štádiu zapojili inštitúcie a organizácie, ktoré budú v konečnom dôsledku tento rámec využívať.** Členské štáty a zainteresované strany preto zohrávali kľúčovú úlohu pri tvorbe rámca:

- Na podporu tvorby rámca kompetencií bola zriadená špecializovaná podskupina **skupiny vládných expertov EÚ pre retailové finančné služby**. Táto podskupina sa skladá z expertov z vnútroštátnych orgánov zodpovedných za politiky finančnej gramotnosti. Niektorí členovia podskupiny sú takisto členmi OECD/INFE. Podskupina vládných expertov pre retailové finančné služby sa v období od júna 2021 do decembra 2021 stretla päťkrát, aby vypracovala rámec.
- Okrem toho sa v októbri 2021 uskutočnila **technická diskusia s expertmi** s cieľom preskúmať použiteľnosť návrhu rámca kompetencií medzi odborníkmi z praxe (lektormi vzdelávania dospelých, spotrebiteľskými organizáciami a zástupcami odvetvia zapojenými do programov finančnej gramotnosti) a určiť, či a ako by sa rámec mohol zrevidovať tak, aby bol používateľsky ústretovejší a ľahšie sa zavádzal do konkrétnych vzdelávacích iniciatív.

2. ORIENTOVANIE SA V RÁMCI FINANČNÝCH KOMPETENCIÍ

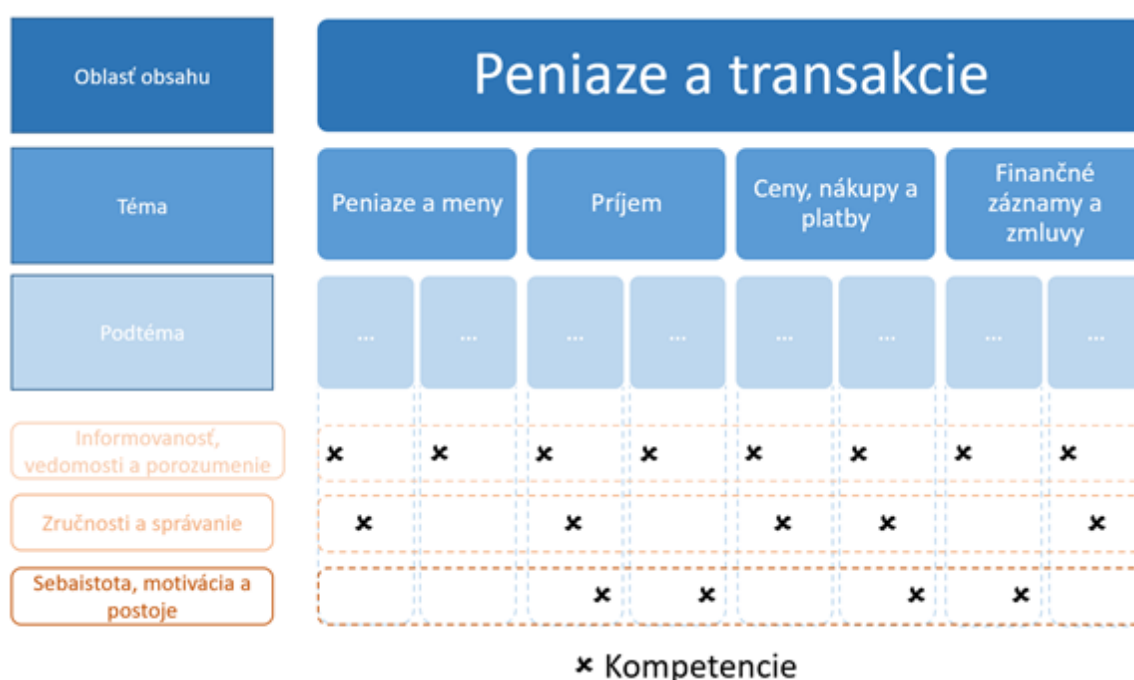
2.1. Štruktúra rámca

V spoločnom rámci finančných kompetencií EÚ/OECD a INFE sa kompetencie rozdeľujú na štyri oblasti obsahu: **peniaze a transakcie, plánovanie a riadenie financií, riziká a odmena a finančné prostredie**⁹. Tieto oblasti obsahu sa potom ďalej rozdelili na témy a podtémy.

⁹ Táto štruktúra je v súlade s predchádzajúcim rámcom kompetencií OECD a INFE pre dospelých.

Pri každej kompetencii sa zohľadňujú tri rozmery: **i) informovanosť/vedomosti/porozumenie;** **ii) zručnosti/správanie;** **a iii) sebaistota/motivácia/postoje.** Prvý rozmer **informovanosť/vedomosti/porozumenie** sa vzťahuje na kompetencie, ktoré súvisia s vedomosťami alebo informačnými aspektmi (znalosť určitých informácií alebo informovanosť o téme). V druhom rozmere **zručnosti/správanie** sa opisujú kompetencie súvisiace s činnosťami a so zručnosťami, ktorých cieľom je zlepšiť finančnú situáciu jednotlivcov. Cieľom tretej kategórie **sebaistota/motivácia/postoje** je zachytiť vnútorné rozhodovanie, ktoré podporuje finančné správanie na dosiahnutie či udržanie finančnej prosperity alebo tomu bráni.

Obrázok 2.1 poskytuje schematické znázornenie a príklad toho, ako je v rámci organizovaná každá oblasť obsahu a každý rozmer. Je dôležité vziať do úvahy, že mnohé kompetencie môžu byť relevantné v rôznych oblastiach obsahu a že sa neopakovali, aby sa zabránilo prekryvaniu.

Obrázok 2.1: Schematické znázornenie kompetencií v oblasti obsahu „Peniaze a transakcie“.

2.1.1. Oblasť obsahu 1: Peniaze a transakcie

Táto oblasť obsahu zahŕňa vedomosti, zručnosti a postoje týkajúce sa: rôznych foriem peňazí a mien; príjmu; cien, platieb a nákupov a významu finančných záznamov a zmlúv.

Hlavným cieľom tejto oblasti obsahu je stanoviť a identifikovať kompetencie potrebné na pochopenie rôznych charakteristík peňazí, ako ich získať ako príjem, ako ich vymeniť za tovar a služby, a význam sledovania a vedenia záznamov o tom, ako sa získavajú a vymieňajú.

Tieto témy zahŕňajú niektoré z najzákladnejších a najzásadnejších kompetencií. Pochopenie charakteristík peňazí je veľmi dôležité, pretože peniaze sú základom finančnej prosperity a môžu mať rôzne podoby. Kompetencie súvisiace s príjmami sú nevyhnutné

pre finančnú odolnosť a sú relevantné pre mnohé ďalšie kompetencie, ako je tvorba rozpočtu, sporenie a príprava na dôchodok.

Kompetencie v oddiele o *cenách, nákupoch a platbách* sú zamerané na oblasti súvisiace s výmenou peňazí za služby a výrobky a s prevodom peňazí. Osoba s týmito kompetenciami by hľadala najvýhodnejšie ceny za výrobky a služby a najefektívnejšie spôsoby ich nákupu.

Posledný oddiel sa napokon týka *finančných zmlúv a záznamov*, ktoré sú nevyhnutné na sledovanie finančných transakcií a podpísaných dohôd. Kompetencie v tomto oddiele sa týkajú vedomostí súvisiacich so žiadaním o finančné záznamy a zmluvy a s ich vedením a chápaním.

2.1.2. *Oblasť obsahu 2: Plánovanie a riadenie financií*

Táto oblasť obsahu zahŕňa vedomosti, zručnosti a postoje týkajúce sa tvorby rozpočtu; riadenia príjmov a výdavkov; sporenia; investovania; dlhodobejšieho plánovania; dôchodku; úverov; dlhu a riadenia dlhu.

Hlavným cieľom tejto oblasti obsahu je stanoviť kompetencie na *riadenie finančnej situácie* jednotlivca alebo domácnosti v krátkodobom a dlhodobom horizonte. To zahŕňa nielen každodenné riadenie príjmov a výdavkov, ale aj plánovanie do budúcnosti. Patria sem kompetencie súvisiace s úsporami a investíciami, ako aj s riadením úveru a dlhu.

Riadenie príjmov a výdavkov sa opiera o tvorbu rozpočtu a presné riadenie prichádzajúcich a odchádzajúcich peňazí. Kompetenciami v oddiele o tvorbe rozpočtu a riadení príjmov a výdavkov sa venuje osobitná pozornosť dôležitosti plánovania prílevu a odlevu peňazí a udržania kontroly nad nimi. Zdôrazňujú aj to, ako môže pomôcť používanie nástrojov na tvorbu rozpočtu.

Sporenie alebo investovanie sú takisto dôležitými aspektmi plánovania a riadenia financií. Táto oblasť obsahu zahŕňa kompetencie, ktoré zdôrazňujú význam odkladania peňazí, spôsob, ako to urobiť, a to, aké druhy produktov možno na tento účel použiť. Okrem toho sú zahrnuté aj základy investovania, diverzifikácie a udržateľných investícií.

Na dosiahnutie finančnej prosperity je potrebné nezohľadňovať len krátkodobé aspekty, ale aj dlhodobé finančné potreby. Táto oblasť obsahu teda zahŕňa aj kompetencie súvisiace s *odchodom do dôchodku, dlhodobým plánovaním a budovaním majetku*.

Posledné oddiely v tejto oblasti obsahu sa napokon zameriavajú na riadenie úveru a dlhu. Kompetencie v týchto oddieloch sú zamerané na informovanie jednotlivcov o pozitívnych a negatívnych aspektoch úverov, na to, kedy sa odporúča požiadať o úver, spôsob, ako sa vyhnúť finančným ťažkostiam súvisiacim s dlhom a ako prekonať situácie nadmernej zadlženosti.

2.1.3. *Oblasť obsahu 3: Riziko a odmena*

Táto oblasť obsahu zahŕňa vedomosti, zručnosti a postoje týkajúce sa identifikácie rizík; finančných záchranných sietí; poistenia a vyváženia rizika a odmeny.

Cieľom tejto oblasti obsahu je pokryť kompetencie súvisiace s posudzovaním rizík, chápaním spôsobov ich zmiernenia prostredníctvom poistenia a finančných záchranných sietí a chápaním kompromisov spojených so znášaním rizika.

Správna identifikácia rizík je dôležitá pre finančnú prosperitu jednotlivca, pretože uvedomovanie si rizík je nevyhnutné pri prijímaní finančných a iných typov rozhodnutí. Kompetencie uvedené v prvom oddiele sa vzťahujú na základy a zdroje rizika vrátane rizík spojených s finančnými produktmi a rizika, proti ktorému sa možno zabezpečiť a poistiť.

V závislosti od osobných preferencií a okolností môže byť takisto dôležité zmiernenie rizík. Tento oddiel sa preto týka kompetencií súvisiacich s finančnými záchrannými sieťami a poistením. Tieto kompetencie môžu pomôcť znížiť riziko aj neočakávané negatívne otrasy, ktoré môžu ovplyvniť finančnú situáciu.

Riziko je takisto základným pojmom v oblasti investovania, keďže vyššia očakávaná alebo požadovaná návratnosť zvyčajne vedie k vyššiemu riziku. Tento oddiel sa preto vzťahuje aj na kompetencie súvisiace s investíciami.

2.1.4. Oblasť obsahu 4: Finančné prostredie

Táto oblasť obsahu zahŕňa vedomosti, zručnosti a postoje týkajúce sa regulácie a ochrany spotrebiteľa; práv a povinností spotrebiteľov; využívania finančného vzdelávania, finančných informácií a finančného poradenstva; finančných produktov a služieb; zavádzania a podvodov; chápania daňových a verejných výdavkov a vonkajších vplyvov na finančné rozhodnutia.

Táto oblasť obsahu sa zameriava na charakteristiky a vlastnosti finančného sveta. Prvý súbor kompetencií sa týka ochrany spotrebiteľa a práv a povinností spotrebiteľov. Pravidlá ochrany spotrebiteľa pomáhajú spotrebiteľom udržať si finančnú prosperitu. Jednotlivci by si mali byť vedomí povinností, ktoré preberajú pri nákupe výrobkov alebo služieb.

Je dôležité, aby dospelí mali prístup k dôveryhodným finančným informáciám, vzdelávaniu a poradenstvu. Kompetencie v tomto oddiele zahŕňajú kompetencie súvisiace so schopnosťou nájsť takéto informácie z overených zdrojov, s úlohou finančného vzdelávania, ako aj s tým, kedy a kde požiadať o finančné poradenstvo.

Finančné prostredie je do veľkej miery ovplyvnené dostupnými finančnými produktmi a službami. Skupina kompetencií sa zameriava na všeobecné charakteristiky finančných produktov a služieb. Tento oddiel sa zaoberá informáciami, ktoré je potrebné zverejniť, a zahŕňa kompetencie súvisiace s vhodnosťou produktov a služieb.

Zavádzanie a podvody sa čoraz častejšie vyskytujú v celom finančnom prostredí a môžu mať významné finančné dôsledky. V záujme udržania finančnej prosperity by si dospelí mali byť vedomí existencie zavádzania a podvodov. Tento oddiel obsahuje kompetencie týkajúce sa informovanosti a schopnosti jednotlivcov reagovať na podvody vrátane schopnosti nahlásiť zavádzanie a podvod príslušnému orgánu.

Dane sú neodmysliteľnou súčasťou finančného prostredia, s ktorou sa ľudia musia počas svojho života vysporiadať. Kompetencie v tomto oddiele sa týkajú potreby jednotlivcov uvedomiť si význam daní, ich schopnosti podávať daňové priznanie a informovanosti o dôsledkoch, ak tak neurobia. Oddiel zahŕňa aj kompetencie týkajúce sa verejných výdavkov jednotlivcov, aby si boli vedomí toho, na čo sa používajú.

Posledný súbor kompetencií sa zameriava na vonkajšie vplyvy. Ľudia si musia byť vedomí toho, že ich finančné rozhodovanie môže byť ovplyvnené vonkajšími faktormi a že ich finančné rozhodnutia môžu mať vplyv na spoločnosť ako celok. Kompetencie v tomto

oddiely sa zameriavajú na informovanosť o týchto faktoroch a význame vytvorenia stratégií na ich zmiernenie, ak je to možné.

2.2. Prierezové rozmery rámca

2.2.1. Digitálne finančné kompetencie

Pôvodný rámec základných kompetencií G20/OECD a INFE v oblasti finančnej gramotnosti pre dospelých bol zverejnený v roku 2016. Odvtedy sa úroveň digitalizácie financií a komunikácie prudko zvýšila, pričom sa ešte viac urýchlila v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19. Tovar a služby vrátane finančných produktov a služieb sa v súčasnosti čoraz viac ponúkajú digitálnymi prostriedkami, pričom hrozí, že sa tým zabudne na ľudí, ktorí nemajú vedomosti, zručnosti a postoje potrebné na ich bezpečné používanie.

Nový rámec EÚ/OECD a INFE lepšie integruje digitálne finančné kompetencie, pričom zohľadňuje aj najnovší vývoj. Digitálne finančné kompetencie znamenajú kompetencie súvisiace s digitálnymi finančnými službami, digitálnymi nástrojmi relevantnými pre osobné financie, digitálnymi aktívami alebo akúkoľvek inú kompetenciu súvisiacu s digitálnymi médiami, ktorá je relevantná pre osobné financie. Digitálne kompetencie sú prierezové a relevantné v celom rámci. Tieto kompetencie sa preto horizontálne integrujú do všetkých oblastí obsahu a oddielov namiesto toho, aby boli zoskupené do konkrétneho oddielu venovanému digitálnym finančným kompetenciám. Osobitná pozornosť sa venovala flexibilnému formulovaniu kompetencií s cieľom zohľadniť potenciálny budúci vývoj.

Medzi pridané digitálne finančné kompetencie patria napríklad kompetencie v oblasti digitálnych mien, digitálnych nástrojov a platobných metód, kryptoaktív, osobných údajov a ochrany osobných údajov, digitálnych finančných produktov a služieb, automatizovaného poradenstva, online zavádzania a podvodov a kybernetických rizík.

Aby sa uľahčilo sledovanie digitálnych finančných kompetencií, v tlačiteľnej verzii rámca boli označené modrou farbou¹⁰.

2.2.2. Kompetencie v oblasti udržateľného financovania

Obavy o udržateľnosť sa stávajú čoraz relevantnejšími pre osobné financie a v súčasnosti dochádza k prudkému nárastu udržateľných finančných produktov a služieb. Regulácia týkajúca sa udržateľného financovania, a to najmä zverejňovania informácií o udržateľnosti, sa v EÚ vyvíja rýchlym tempom. To ponúka jednotlivcom viac príležitostí na zosúladenie svojich finančných rozhodnutí s preferenciami v oblasti udržateľnosti, čo môže mať aj širšie spoločenské dôsledky. Takisto sa tým však môže zvýšiť zložitosť finančného prostredia, v ktorom musia prijímať svoje rozhodnutia. Dospelí by mali rozvíjať vedomosti, postoje a zručnosti, ktoré sú potrebné na prijímanie dobrých

¹⁰ V niektorých prípadoch nemusí byť v kompetencii konkrétna zmienka o jej digitálnej alebo online úrovni, ale keďže existuje relevantný digitálny rozmer kompetencie, ktorý by používatelia mali zohľadniť, bola označená modrou farbou.

finančných rozhodnutí, v ktorých sa zohľadňujú ich preferencie v oblasti udržateľnosti (environmentálne a sociálne preferencie a preferencie v oblasti riadenia).

Kompetencie v oblasti udržateľného financovania boli v obmedzenej miere pokryté v rámci základných kompetencií G20/OECD a INFE v oblasti finančnej gramotnosti dospelých z roku 2016. Teraz sa lepšie integrovali do nového rámca EÚ/OECD a INFE. Kompetencie v oblasti udržateľného financovania sú formulované tak, aby zohľadňovali aj očakávaný vývoj. Je to obzvlášť náročné vzhľadom na rýchle tempo vývoja v oblasti udržateľného financovania a technickú povahu niektorých kompetencií.

Podobne ako v prípade digitálnych finančných kompetencií sú kompetencie v oblasti udržateľného financovania začlenené horizontálne do celého rámca, keďže udržateľné financovanie je relevantné pre viaceré aspekty osobného financovania, a to aj nad rámec investícií.

Niektoré z najdôležitejších pridaných kompetencií v oblasti udržateľného financovania sa týkajú vplyvu nákupov na životné prostredie, charakteristík udržateľnosti investičných produktov, udržateľných investícií, environmentálne klamlivej reklamy, rizík súvisiacich s klímou a značiek udržateľnosti.

Aby sa v rámci uľahčila identifikácia kompetencií v oblasti udržateľného financovania, v tlačiteľnej verzii rámca boli označené zelenou farbou.

2.2.3. Finančná odolnosť

Pandémia ochorenia COVID-19 ešte viac zvýšila potrebu zlepšiť finančnú odolnosť domácností a riešiť finančnú zraniteľnosť. Podľa údajov Eurostatu jedna tretina domácností v EÚ nebola schopná čeliť neočakávaným výdavkom za normálnych okolností, a už vôbec nie počas pandémie. Z medzinárodného prieskumu OECD a INFE o finančnej gramotnosti dospelých z roku 2020¹¹ vyplynulo, že už pred pandemiou sa približne každý tretí dospelý v zúčastnených krajinách OECD obával, ako zaplatí bežné životné náklady. Finančná gramotnosť môže jednotlivcom pomôcť vybudovať si finančnú odolnosť. Úroveň finančnej gramotnosti sa však medzi skupinami obyvateľstva naďalej výrazne líšia, pričom najmenej finančne gramotné skupiny sú potenciálne finančne zraniteľnejšie a menej finančne odolné.

Na účely tohto rámca sa finančná odolnosť vymedzuje ako schopnosť jednotlivcov alebo domácností odolávať negatívnym šokom s finančnými dôsledkami, zvládať ich a zotavovať sa z nich¹². Tieto šoky môžu byť makroekonomické (všeobecné) aj mikroekonomické (špecifické pre jednotlivcov). V tejto súvislosti je dôležité zohľadniť predchádzanie vážnym negatívnym finančným účinkom šokov (preventívne opatrenia) a rýchle zotavenie sa z nich (schopnosť odolávať). Finančná odolnosť sa preto vzťahuje na širokú škálu kompetencií.

V rámci finančných kompetencií EÚ/OECD a INFE pre dospelých sú identifikované kompetencie, ktoré sú najdôležitejšie z hľadiska finančnej odolnosti. To môže pomôcť

¹¹ <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-infe-2020-international-survey-of-adult-financial-literacy.pdf>.

¹² Toto vymedzenie je v súlade s vymedzením použitým v správe G20/OECD a INFE o podpore finančnej odolnosti a transformácie prostredníctvom digitálnej finančnej gramotnosti <https://www.oecd.org/finance/financial-education/supporting-financial-resilience-and-transformation-through-digital-financial-literacy.htm>.

národným vládam a príslušným zainteresovaným stranám využívať rámec na vypracovanie politik a opatrení osobitne zameraných na budovanie finančnej odolnosti, a to najmä v prípade finančne zraniteľných skupín. Kompetencie súvisiace s finančnou odolnosťou nie sú zvýraznené v tlačiteľnej verzii rámca, ale sú označené vo verzii v programe Excel.

2.2.4. Základné kompetencie

Hoci sa rámec vzťahuje na širokú škálu kompetencií, ktoré sú relevantné pre jednotlivcov, nie všetky z nich sa nevyhnutne považujú za základné. Okrem toho sa v medzinárodnom prieskume OECD a INFE o finančnej gramotnosti dospelých z roku 2020¹³ a v predchádzajúcich prieskumoch OECD a INFE o finančnej gramotnosti dospelých poukázalo na veľkú rôznorodosť úrovní finančnej gramotnosti nielen v jednotlivých krajinách, ale najmä v rámci nich.

S cieľom uľahčiť orientáciu v rámci a jeho využívanie tvorcami politik a odborníkmi z praxe sa v ňom špecifikujú kompetencie, ktoré sú osobitne dôležité pre: **i) každodenný život a/alebo súčasnú alebo budúcu finančnú prosperitu a ii) väčšinu dospelých populácie.** Napríklad väčšina kompetencií v oblasti obsahu „Peniaze a transakcie“, „Plánovanie a riadenie financií“ alebo „Finančné prostredie“, ako aj niektoré kompetencie v oblasti obsahu „Riziko a odmena“ (napr. poistenie a bezpečnostné siete) sú relevantné pre každodenný život väčšiny dospelých [t. j. relevantné pre body i) a ii)]. Naopak kompetencie súvisiace s devízami sú relevantné len pre určitých dospelých [t. j. relevantné len pre bod i)].

Touto kategorizáciou kompetencií sa ilustruje, ako si používatelia môžu vybrať určité kompetencie na odlíšenie „základných“ kompetencií od „pokročilejších“ alebo „expertných“ kompetencií. Táto kategorizácia nie je zvýraznená v tlačiteľnej verzii rámca, ale len vo verzii v programe Excel.

2.3. Nástroj na filtrovanie kompetencií podľa potrieb používateľa

Tlačiteľnú verziu rámca dopĺňa verzia v programe Excel, ktorá uľahčuje používateľom sa podľa potrieb orientovať v kompetenciách a filtrovať ich.

Príslušné kompetencie sú označené piatimi značkami. Tieto značky sú 1. digitálna finančná kompetencia; 2. kompetencia v oblasti udržiavateľného financovania; 3. kompetencia relevantná pre finančnú odolnosť; 4. kompetencia relevantná pre každodenný život a/alebo súčasnú alebo budúcu finančnú prosperitu a 5. kompetencia týkajúca sa veľkej väčšiny dospelých populácie. Okrem toho sú zahrnuté metaúdaje pre každú kompetenciu (identifikačné číslo, ktoré zodpovedá verzii rámca v programe Word, oblasť obsahu, téma, podtéma a či ide o informovanosť/vedomosť/porozumenie, zručnosť/správanie alebo sebaistotu/motiváciu/postoj).

Tvorcovia politik a odborníci z praxe môžu používať značky podľa svojich potrieb a filtrovať kompetencie, ktoré sú pre nich najužitočnejšie. Môžu si napríklad vybrať len kompetencie z konkrétnej podtémy (napríklad „Základy rizika“) alebo s osobitnou značkou (napríklad kompetencie s rozmerom udržiavateľného financovania alebo

¹³ <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-infe-2020-international-survey-of-adult-financial-literacy.pdf>.

kompetencie relevantné pre finančnú odolnosť). Značky sú kumulatívne, takže je možné vyfiltrovať všetky kompetencie, ktoré sú relevantné pre veľkú väčšinu obyvateľstva, ktoré sú relevantné pre každodenný život a/alebo súčasnú alebo budúcu finančnú prosperitu a ktoré majú rozmer udržateľného financovania, ak chcete vytvoriť učebný materiál o základných aspektoch udržateľného financovania.

V budúcnosti by sa mohli zväziť ďalšie značky, pričom používatelia si môžu zaviesť doplnkové značky s cieľom prispôsobiť rámec svojim potrebám. Kompetencie napríklad možno označiť na identifikáciu osobitných prípadov použitia, akými sú dôležité finančné rozhodnutia v živote.

3. ĎALŠIE KROKY

3.1. Uľahčenie využívania rámca finančných kompetencií pre dospelých

Dokončenie rámca finančných kompetencií EÚ/OECD a INFE pre dospelých je len začiatok. Ďalší krok sa bude týkať šírenia a uľahčovania využívania rámca medzi členskými štátmi a zainteresovanými stranami, a to aj prostredníctvom **cielených výmen v roku 2022**. Cieľom bude podporiť využívanie rámca v konkrétnych politikách, nástrojoch a vzdelávacích materiáloch a ponúknuť pri zavádzaní rámca platformu pre tvorcov politík a zainteresované strany na výmenu osvedčených postupov a získaných poznatkov.

3.2. Vytvorenie rámca finančných kompetencií pre deti a mládež (vo veku do 18 rokov)

V roku 2022 začnú útvary Komisie a OECD v spolupráci s členskými štátmi pracovať na rámci finančných kompetencií pre deti a mládež (osoby vo veku do 18 rokov). Tento rámec by sa mal dokončiť do roku 2023.

4. SLOVNÍK

Tieto vymedzenia sú stanovené v existujúcich právnych aktoch EÚ, vychádzajú z príslušných vymedzení alebo ustanovení existujúcich právnych aktov EÚ, prípadne sú založené na celosvetovo uznávaných politických nástrojoch a publikáciách OECD. V niektorých prípadoch sa tieto vymedzenia skrátili alebo zjednodušili. V prípadoch, keď sa vymedzenia skrátili, zjednodušili alebo zaviedli výlučne na účely tohto dokumentu, nepredstavujú zavedené právne vymedzenie.

Pojmy a výrazy vymedzené v tomto slovníku sú v texte rámca zvýraznené kurzívou.

- **Kryptoaktíva:** digitálne vyjadrenie hodnoty alebo práv, ktoré možno previesť a uchovávať elektronicky pomocou technológie distribuovanej databázy transakcií alebo podobnej technológie [2020/0265 (COD), návrh nariadenia o trhoch s kryptoaktívami]
- **Elektronický podpis:** údaje v elektronickej forme, ktoré sú pripojené k iným údajom v elektronickej forme alebo s nimi logicky súvisia a ktoré podpisovateľ používa na podpis (nariadenie č. 910/2014 o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu)

- **Finančná gramotnosť:** kombinácia informovanosti, vedomostí, zručností, postojov a správania vo finančnej oblasti, ktorá je potrebná na prijímanie dobrých finančných rozhodnutí a v konečnom dôsledku na dosiahnutie individuálnej finančnej prosperity (*odporúčanie Rady OECD týkajúce sa finančnej gramotnosti*¹⁴, 29. októbra 2020)
- **Finančné vzdelávanie:** proces, ktorým finanční spotrebitelia/investori zlepšujú svoje chápanie finančných produktov, koncepcií a rizík a prostredníctvom informácií, inštrukcií a/alebo objektívneho poradenstva rozvíjajú zručnosti a sebaistotu, aby si lepšie uvedomovali finančné riziká a príležitosti, prijímali informované rozhodnutia, vedeli, kde hľadať pomoc, a aby prijímali iné účinné opatrenia na zlepšenie ich finančnej situácie (*zásady OECD a INFE na vysokej úrovni týkajúce sa národných stratégií finančného vzdelávania, schválené vedúcimi predstaviteľmi G20 v roku 2012*)
- **Finančná odolnosť:** schopnosť jednotlivcov alebo domácností odolávať negatívnym šokom s finančnými dôsledkami, zvládať ich a zotavovať sa z nich (*správa G20/OECD a INFE o podpore finančnej odolnosti a transformácie prostredníctvom digitálnej finančnej gramotnosti*)
- **Nestrannosť:** Na účely tohto dokumentu sa pojem „nestrannosť“ chápe ako nezaujatosť a neexistencia konfliktu záujmov Upozorňujeme, že nejde o právne vymedzenie EÚ.
- **Nezávislé investičné poradenstvo** (alebo nezávislé finančné poradenstvo na účely tohto rámca): poradenstvo, ktoré investičná spoločnosť poskytuje klientovi na nezávislom základe a ak táto investičná spoločnosť spĺňa niekoľko požiadaviek, a to najmä pokiaľ ide o dostatočný rozsah dostupných finančných nástrojov, ako aj obmedzenia týkajúce sa poplatkov, provízií alebo akýchkoľvek peňažných alebo nepeňažných výhod platených alebo poskytovaných akoukoľvek treťou stranou v súvislosti s poskytovaním služby klientovi (na základe ustanovení *smernice 2014/65/EÚ o trhoch s finančnými nástrojmi*)
- **Platobný účet so základnými funkciami:** platobný účet, ktorý umožňuje spotrebiteľom vykonávať určité transakcie, akými sú aspoň vkladanie finančných prostriedkov, vyberanie hotovosti a vykonávanie platobných transakcií v prospech tretích strán a prijímanie platieb od tretích strán vrátane vykonávania úhrad (na základe ustanovení *smernice 2014/92/EÚ o porovnateľnosti poplatkov za platobné účty, o presune platobných účtov a o prístupe k platobným účtom so základnými funkciami*)
- **Udržateľné investície:** investícia do hospodárskej činnosti, ktorá prispieva k environmentálnemu cieľu, alebo investícia do hospodárskej činnosti, ktorá prispieva k sociálnemu cieľu, alebo investícia do ľudského kapitálu, či do ekonomicky alebo sociálne znevýhodnených komunít a za predpokladu, že sa takýmito investíciami výrazne nenaruší žiaden z uvedených cieľov a spoločnosti, do ktorých sa investovalo, dodržiavajú postupy dobrej správy (na základe

¹⁴ Toto vymedzenie je v súlade s vymedzením pojmu „kompetencia“ v odporúčaní Rady EÚ; odporúčanie Rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AAOJ.C.2018.189.01.0001.01.ENG>.

vymedzenia v nariadení 2019/2088 o zverejňovaní informácií o udržateľnosti v sektore finančných služieb)

- **Osobné údaje:** akékoľvek informácie týkajúce sa identifikovanej alebo identifikovateľnej fyzickej osoby (ďalej len „dotknutá osoba“); identifikovateľná fyzická osoba je osoba, ktorú možno identifikovať priamo alebo nepriamo, najmä odkazom na identifikátor, ako je meno, identifikačné číslo, lokalizačné údaje, online identifikátor, alebo odkazom na jeden či viaceré prvky, ktoré sú špecifické pre fyzickú, fyziologickú, genetickú, mentálnu, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu tejto fyzickej osoby [*nariadenie (EÚ) 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov*]
- **Environmentálne klamlivá reklama:** získanie nespravodlivej konkurenčnej výhody prezentovaním finančného produktu ako šetrného k životnému prostrediu, hoci v skutočnosti nespĺňa základné environmentálne normy [*na základe ustanovení nariadenia (EÚ) 2020/852 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií*]